

Undecimus

De somno animalium.

Cap. lxxv.

Omnis quæstio non obscuram coniectationem habet. In terrestribus omnia quæ cor habent dormire manifestum est. Aquatiliu quoque exiguum quiddam etiam qui de cæteris dubitat: dormire tamem existimat: non oculo argumeto: quia non habent genas: uerum ipsa quiete cernuntur placida ceu soporata: neque alia quam caudis motu: et ad tumultum aliquem expauescit. De thynnibus confidentius affirmat. iuxta ripas. in aut petras dormiunt. plani autem piscium in uado: ut manu sæpe tollant. Nam & delphini balenæque stertentes et audiunt. insecta quoque dormire silentio apparet: quia nec luminibus quidem admotis excitentur. Homo genitus premitur somno per aliquot menses. Deinde longior in dies uigilia. Somniat statim infans. Nam & pauore expergiscitur: et suctum imitatur. Quidam uero nunquam quibus mortiferum fuisse signum contra consuetudinem somni: inuenimus exempla. Magnus hic inuitat locus: et diuersis refertus documentis: utrum ne sint aliqua prescita animi quiescentis. Quæ fiat ratione an fortuita res sit: ut plerumque. Et si exemplis agatur: profecto paria fiant. A uino & a cibis proxima atque in redormitione uana esse uisa prope conuenit. Est autem somnis nihil aliud quam animi in medium sese recessus. præter hominem somniare equos. canes: boues: pecoras: capras: palam est. Ob hoc creditur & in omnibus: quæ animam patiunt. De iis quæ oua gignunt incertum est. Sed dormire ea certum. Verum & ad insecta transeamus. hæc namque restant immensæ subtilitatis animalia.

CAI PLINYII SECUNDI NATURALIS HISTORIAE LIBER. XI.

PROHEMIUM.

De insectis animalibus: ut sunt apes: formicæ: & huiusmodi.

ESTANT IMMENSÆ SVBTILITATIS ANIMALIA. QUANDO aliqui ea neque spirare. & sine sanguine esse etiam prodiderunt.

De insectorum genere. Cap. i.

Ita hæc & multigena: terrestrium uolucrumque uita. Alia penerate ut apes. Alia utroque modo ut formicæ. Alia & pennis & pedibus carere. Et iure omnia insecta appellata ab incisuris: quæ nunc cernicium loco: nunc pectorum atque alui præcisa separant membra tenui modo fistula coherentia. Aliquibus uero non tota incisura eas ambiente rugas sed in aluo: super tantum imbricatis flexilium uertebis nusquam alibi spectatione naturæ rerum artificio.

De subtilitate naturæ. Cap. ii.

In magnis siquidem corporibus aut certe maioribus facilis officina sequaci materia fuit. In his uero tam paruis: atque tam nullis quæ ratio quatuor: tam inextricabilis perfectio. Vbi tot sensus collocat in culice. Et sunt alia dictu minora. Sed ubi uisum in ea præterdit. Vbi gustatum applicat: ubi odoratum inseruit: ubi uero truculentam illam & portione maximam uocem ingenerat. Quæ subtilitate penas adnexuit. prælungauit pedum crura: Disposuit ieiunam caueam uti aluum: auidam sanguinis & potissimum humani sitim accendit. Talium uero perfodiendo tergori quo spiculauit ingenio: atque ut in capi cum cerui non possit exilitas: ita reciproca generat arte: ut fodiendo acuminatum: pariter sorbendoque fistulosum esset. Quos teredini ad perforanda robora cum sono teste dentes affixit: potissimumque e ligno cibatum fecit. Sed turrigeros elephantorum miramur humeros: taurorumque collas: & truces in sublime iactus: tigrium: Rapinas: leonum iugas: cum rerum natura nusquam magis quam in minimis tota sit. Quapropter quæso ne nostra legentes quoniam ex iis spernant multa etiam reuera fastidio darent: cum in contemplatione naturæ nihil possit uideri superuacuum.

Utrum spirent: an habeant sanguinem.

Cap. iii.

Insecta multi negant spirare id ratione persuadentes: quoniam uisceri interiori nexus spirabilis non esset. itaque uiuere ut fruges: arboresque. Sed plurimum interesse spiret aliquid an uiuat. Ea de de. cæ nec sanguinem iis: esse quod sit nullius carere corde aut iecore. Sic nec spirare ea quibus pulmo desit. Unde numerosa quæstionum series exoritur. idem enim & uocem esse iis negant in tanto murmure apum: cicadae sono & aliis quam suis estimabuntur locis. Nam mihi contuenti semper suscitatur rerum natura nihil incredibile existimare de ea. Nec uideo cur magis non possint trahere animam talia & uiuere: quam spirare sine uisceribus. Quod etiam in marinis docuimus: quibus arcete spiritum densitate & altitudine humoris. Volare quidem aliqua & animam carere in ipso spiritu uiuentia. Habere sensum uictus generationis atque operis & de futuro etiam curam. Et quæuis non sint membra: quæ uelut carinas sensus iuehant: esse tamem iis auditum: olfactum: gustatum: eximia præterea naturæ dona: solertia: animam: arte: quis facile crediderit. Sanguinem non esse iis fateor: sicut ne terrestribus quidem cunctis uerum simile quiddam: ut sapiam in mari sanguinis uires attramentum optineat: purpurarum generi insector ille succus. sic insectis quisquis est uitalis humor hic erit sanguinis loco. Sed existimatio sua cuique sit. Nobis propositum est naturas rerum manus festas

Vices

m ii